Katechizm Kadecki

1774

Z KSIĄG
JÓZEFA
WEYSSENHOFFA

KATECHIZM
KADECKI.

w WARSZAWIE, 1774.
u Michała Grölla J. K. Mci Bibliopoli
w Marywilu Num: 19. pod znakiem
Poetow.

Pytanie. *Co ieſt Kadet ?*

Odpow: Jeſt to człowiek młody, dobrze urodzony, oddany pod dozor oſob, ktore obyczaie iego kſztałcić, rozum polerować, y wiadomościami zdobić powinny, na to, aby go uczyniły godnym zaſzczytu ſzlachetnego urodzenia.

Pod iakim gatunkiem karności zostaie Kadet?

Zołnierſkiey.

Czy dla tego aby każdy wſtąpił w ſtan żołnierſki?

Nie, każdemu wolno ten ſtan obrać, ktory mu ſkłonność y ſpoſobność wyznacza, y tym końcem wprowadzone ſą w tym zgromadzeniu nauki do wſzyſtkich ſpoſobiące ſtanow; karność

zaś żołnierſka obrana, bo nayporządnieyſza, y nayſzlachetnieyſza.

Jaki powinien być Kadet?

Powinien mieć miłość, boiaźń Boga, y przywiązanie do religii przed oczyma; powinien oyczyznę ſwą kochać, y iey dobro nadewſzyſtko; y ſpoſobić ſię do tego, aby ſię mogł zdatnie poświęcić na iey uſługi; powinien być cnotliwy, pełen poſzanowania dla zwierzchnych, dobroczynności y affektu dla rownych, względu dla niżſzych.

Na wiele gatunkow dzieli ſię liczba tych, ktorym iego ćwiczenie ieſt powierzone?

Na dwa.

Ktoreż one ſą?

Officyerow, y Nauczycielow.

Jak ſię ma zachowac względem ſwych Officyerow?

Powinien im być ślepo poſłuſznym, bez ſzemrania y uporu, bo tak mieć chce ſubordynacya, ktora ieſt duſzą tego gatunku karności, pod ktorą zoſtaie y powinien ich czcić, iak zwierzchnych.

Jak ſię ma zachowac względem Nauczycielow?

Powinien być dla nich pełen poſłu-

ſłuſzeńſtwa w godzinach nauki, poſzanowania w każdym czaſie y wdzięczności za ich ſtarania y prace około iego edukacyi.

Wielorakie być powinny powody iego poſtępkow?

Dwoiakie.

Jakież one ſą?

Punkt honoru, y wſtyd. Punkt honoru do dobrego w każdym rodzaiu zachęcać; wſtyd od złego wſtrzymać iego powinien.

Czy ſzczegulnie przynaglenie y boiaźń kary, ma go prowadzić do wypełnienia ſwych powinności y do applikacyi?

Podłyby to był powod, zacnieyſze przyczyny zagrzewać go do tego powinny, iako to konieczność czynić ſię ſpoſobnym do wypłacenia oyczyznie długu obywatelſtwa ſwego, y dbanie o własną ſławę.

Jakiego gatunku ma być ta cześć, ktorą oddawać mu należy ſtarſzym od ſiebie lub wiekiem, lub urzędem, lub władzą?

Przyzwoitego człowiekowi zacnie urodzonemu poſzanowanie znacząca, bez upodlenia ſiebie ſamego; więc te powierżchowne znaki, padania do nog,

ściſka,

ściſkania za nogi, całowania w ręce, podpiſywania ſię w liſtach podnożkiem, niſkie zbytnie ukłony, niepowinny być nigdy od Kadeta zażywane, bo podłość w ſobie maią, ktorey ſię ſtrzedz należy.

Jakiemiż ſpoſobami ma ſtarać ſię przypodobac ſwey zwierzchności?

Przez pilność w czynieniu zadość ſwym powinnościom, przez prędkie poſłuſzeńſtwo, y powolność zaleceniom, ktore odbiera; a nie przez oſkarżenie drugich ani też noſzenie plotek, ktore z wſzelkich przywar ieſt nayniezacnieyſze, y brzydką znaczy duſzę.

Jaki być powinien względem ſwych kamratow?

Obyczayny, grzeczny, uczynny, y w żartach nawet nie oddalać ſię od tego poważania, ktore ſobie wzaiemnie powinni ludzie zacnego urodzenia, y ktorego uchylenie tyleż krzywdzi tego, ktory ſię w tym zapomina, iako y tego, co to cierpi; ukrywać powinien błędy ſwych Kamratow, nie naśmiewać ſię z niedoſkonałości ich, oſobliwie z tych, ktore mieć mogą z przyrodzenia, to wyśmiewanie ſię z tey miary nierozumnym y nieczuyney duſzy być pokazuie tego, ktory ſię naśmiewa.

Jakie być maią iego rozrywki?

Dowcipne y takie, iakie rączość ciału y ſiłe dać mogą, y wprawić w ręczność, a niegrubiańſkie. A ieżeli ktory, dla ſwey zabawki, ptaſzki albo inne zwierzęta trzyma, męczyć one nie powinien; ponieważ to nieznacznie okrucieńſtwa uczy; czynność zaś y dobroczynność nayſzacownieyſze piękney duſzy ſą przymioty.

Czy może ſię znaleść taka okoliczność, ktoraby mogła exkuzować Kadeta, gdyby nieprawdę powiedział?

Zadney takowey być nie może, ponieważ cnota, poczciwość y rzetelność być powinny w każdym czaſie przymiotami właściwemi Kadeta każdego; ten zaś, ktory zmyśla, naypodleyſzą odkrywa duſzę, y pokazuie ſię ſpoſobnym do naynieuczciwſzych uczynkow.

Czy powinien być kadet dbały, o honor korpuſowy?

Powinien y bardzo, bo pochwały dane iednemu ſpływaią na wſzyſtkich, rownie nagany dane iednemu, dotykać wſzyſtkich powinny; nieaplikacya, iednego uczynek nieprzyzwoity, dopieroż nieuczciwy wſtydzić wſzyſtkich

kich

kich powinien w tym Korpuſie, w ktorym ſam wybor wſzyſtkiego dobrego ma ſię znaydować.

Czy uſtaie wſzelka konnexya między Korpuſem, a Kadetem, ktory z niego wychodzi?

Nie: zoſtaie ſię naymocnieyſza ze wſzyſtkich, to ieſt: konexya wdzięczności, y tym węzłem ſpoiony powinien w każdym czaſie, na każdym urzędzie, w każdey okazyi, uymować ſię za honor, ſtarać ſię wſzelkie ziednywać korzyści temu zbiorowi, w ktorym ſię wychował y ćwiczył; ktoby to oſpale czynił, nie wart nigdy tego honoru, że był kiedy Kadetem.

Czy może Kadet być boiaźliwym albo tchorzem?

Na to nie umiem odpowiedzieć, bo y ſłowa y rzeczy ktorą znaczą, ſą mi nieznaiome, y ieżeli kto w Korpuſie potrafi opiſać co to ieſt, chybaby o tym ſłyſzał, że ſię gdzie indziey znayduie, bo co miedzy nami, ani ieſt, ani podobno być może.